

OECD Insights

Sustainable Development: Linking Economy, Society, environment

Summary in Swedish

OECD inblick

Hållbar utveckling: sammanlänkning av ekonomi, samhälle och miljö

Sammanfattning på svenska

- Vi ser uttrycket ”hållbar utveckling” överallt nuförtiden men vad betyder det egentligen? Hur påverkar produktion och konsumtion hållbarheten? Är ekonomins globalisering en hjälp eller ett hinder? Kan hållbarhet mätas genom att använda traditionella mätinstrument för ekonomiska analyser? Vad kan regeringar, företag och medborgare göra för att främja den?
- Denna bok från OECD: s serie *Insight* tar upp dessa frågor och introducerar de idéer, frågeställningar och trender som formar våra åsikter om hållbarhet. Den gör gällande att trots att begreppet ofta betraktas som lika väsentligt vad beträffar miljön handlar hållbarhet i själva verket om att använda ekonomisk utveckling för att främja ett rättvisare samhälle med respekt för ekosystem och naturresurser.
- Detta är inte en enkel uppgift och valen som vi medborgare eller våra regeringar har att göra innebär vanligtvis kompromisser. *Hållbar utveckling* sammanfattar dessa utmaningar och föreslår vad som kan göras för att möta dem.

Visste du att?

- En av fyra personer i utvecklingsländerna lever i total fattigdom.
- En miljard mobiltelefoner säljs varje år och en medelanvändare byter telefon var 18:e till var 24: månad.
- Det går åt 2 400 liter vatten för att göra en hamburgare.

Termen hållbar utveckling började vinna omfattande acceptans under det sena 1980-talet efter att det förekommit i *Vår gemensamma framtid*, också känd som *Brundtland-rapporten*. Resultatet av en FN-sammankallad kommission som skapades för att föreslå "en global agenda för förändring" för begreppet utveckling och för dess tillämpning, blev en rapport som signalerade om det brådskande behovet av att tänka om vad gäller vårt sätt att leva och styra.

Två detaljer är grundläggande för hållbar utveckling. Först att inse att enbart ekonomisk tillväxt inte är tillräckligt för att lösa världens problem: de ekonomiska, sociala och miljörelaterade aspekterna av varje handling är sammankopplade med varandra. Om man tar hänsyn till bara en av dessa åt gången leder det till misstag i bedömning och till "ohållbara resultat". Om man fokuserar enbart på vinstmarginaler till exempel har det historiskt lett till social och miljörelaterad skada som långsiktigt inneburit kostnader för samhället. Att bry sig om miljön och tillhandahålla service som människor behöver beror emellertid åtminstone delvis på ekonomiska resurser.

Dessutom kräver den sammanbundna karaktären i hållbar utveckling gränsöverskridande åtgärder, oavsett om de är geografiska eller institutionella, för att koordinera strategier och för att fatta bra beslut. Problem styrs oftast inte av förutbestämda jurisdiktioner såsom en statlig myndighet eller ett enstaka område och intelligenta lösningar kräver samarbete som en del av beslutsprocessen.

I kärnan för hållbar utveckling finns behovet att ta hänsyn till "tre pelare" *tillsammans*: samhälle, ekonomi och miljö. Det spelar ingen roll vilket sammanhanget är, den grundläggande idén förblir densamma – människor, hemvister och ekonomiska system hänger ihop. Vi kan möjligen låta bortse från sambandet under några år eller årtionden men historien har visat att vi inom kort blir påmind genom någon typ av larm eller kris.

Varje lands historiska, ekonomiska, sociala och politiska sammanhang är unika men de grundläggande principerna om hållbar utveckling gäller för dem alla. Ekonomisk tillväxt är väsentlig men enbart tillväxt utan förståelse för alla de faktorer som bidrar till välmående reducerar inte hållbart fattigdom. Ekonomisk tillväxt korrelerar i allmänhet med generella förbättringar i livskvalitet, högre utbildningsnivå och livsförväntningar på landsnivå men berättar inte för oss hur denna tillväxt uppnås, om den är bestående eller inte och vem som drar fördel och vem som blir förbisedd.

Materiella och icke-materiella värden

Vi lever i ett samhälle där tillväxt och ekonomisk aktivitet länge stått i centrum. Världens BNP har vuxit från omkring 16 biljoner \$ i mitten av 1970-talet till över 40 biljoner \$ idag. Företag spottar fram mer av allt och uppfinnar hela tiden nya produkter. Trots att fattigdom

och förvägran fortfarande existerar har de flesta människor i OECD-stater en levnadsstandard som tillåter dem att spendera en del av inkomsten på varor och tjänster annat än mat, kläder eller basvaror.

Att tilldela ett värde åt saker som tidigare föll utanför system för bokföring, budgetering och mätning är en större utmaning. Det är inte lätt att till exempel tilldela naturresurser ett värde. För vissa, till exempel skogar, kan vi beräkna det värde som hamnar i produktionen eftersom det köps och säljs och därför har ett penningvärde. Trots att vi känner till träpriset vet vi ändå ingenting om dess värde vid avräkning av CO₂-utsläpp, dess roll i bevarande av biologisk mångfald eller dess andliga och kulturella värde för människor vars livsstil är beroende därav.

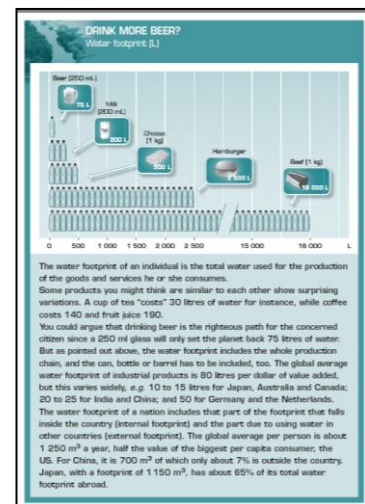
Trender inom globala produktions- och konsumtionsmönster ändras sannolikt inte avsevärt. Varor blir billigare och transporteras i allt större omfattning från en sida av världen till en annan. Tekniken kan i viss omfattning reducera den negativa påverkan på hållbarheten men skapar annan påverkan och tekniska framsteg överträffas ofta av tillväxt inom konsumtion. Bilar är nu bränsleeffektiva än tidigare till exempel men luftföroreningen blir värre eftersom så många människor har bilar.

Erfarenhet från de senaste decennierna har visat att det inte är tillräckligt att tillhandahålla hållbara varor till nischmarknaden för "gröna" eller "icke-diskriminerande" konsumenter för att ändra mönster i stor skala trots att det varit en viktig faktor för att påverka både producenter och konsumenter i ny riktning.

Fler människor är medvetna om den inverkan deras val har på omvärlden. Problem som är förknippade med ohållbar konsumtion – oljekostnader till exempel – har börjat påverka medelkonsumenten på ett mer konkret sätt. Som ett resultat börjar ett växande antal konsumenter ställa viktiga frågor om vad de handlar: hur mycket avfall skapas av varan och dess förpackning, hur mycket vatten, energi och andra resurser går in i produktionen (och in i dess avfall) och vilka är levnads- och arbetsvillkoren för de människor som producerar varorna.

Tillverkare designar allt fler produkter som är attraktiva på grund av estetiska egenskaper eller enkelhet att använda *så väl som* för den miljörelaterade och sociala hållbarheten. Förändringar vad gäller konsumenters medvetenhet om mer hållbara varor och tjänster de senaste åren är hoppningivande. Vissa kritiker och konsumentförespråkare pekar helt korrekt på att en del av detta är "fluff" eller "greenwashing". Produkter som gör anspråk på att vara miljövänliga kan se ut att vara mycket mindre så när man tittar lite närmare på innehållsförteckningen eller analyserar produktens hela livscykel. Det faktum att fler människor och verksamheter erkänner och till och med önskar kapitalisera på denna verklighet visar på det växande massuppropet för hållbarhet.

Dricka mer öl? Water footprint (L)

Att mäta hållbarhet: vad ska vi räkna in och när?

Vid första anblick tycks det vara omöjligt att mäta hållbarhet. Ämnet är så omfattande och influenserna så många - klimatförändring, barnomsorg, företagsetik, regeringspolicy och konsumenttrender för att bara nämna några. Vi vet att hållbar utveckling omfattar ekonomiska, sociala och miljörelaterade variabler – vilka alla måste mätas i någon bemärkelse. Det finns en stor mängd indikatorer från traditionella makroekonomiska mått, såsom bruttonationalprodukt (BNP) och produktivitet, till miljöindikatorer, såsom vattenkonsumtion och utsläpp, till social statistik, såsom livsförväntningar och uppnådda studienivåer. Men vilka indikatorer är de viktigaste för hållbar utveckling?

Frågan görs ännu svårare genom det faktum att hållbar utveckling är både multidimensionell och ett dynamiskt begrepp. För att kvantifiera den krävs att man bollar med ett antal parametrar inklusive tidshorisonter. Ekonomiska, sociala och miljörelaterade fenomen verkar i olika rytmer gentemot varandra. Ta hänsyn till ekonomin: om du planerar ett stort energiprojekt måste du tänka åtminstone 50 år framåt men om du handlar på de finansiella marknaderna kan de nanosekunder det tar prisstatistik att gå från en växelkurs till en annan innebära väsentliga vinster eller förluster. Miljön visar hur förändringstakten plötsligt kan accelerera, som då fiskebestånd snabbt försvinner efter att ha minskat sakta under flera år.

Vi måste dessutom komma ihåg att hållbar utveckling är en process som binder ihop vad som hänt tidigare med vad vi gör nu, vilket i sin tur påverkar alternativ och resultat i framtiden. Och utvecklingsmått är inte en rent statistisk eller teknisk övning. De berör två mycket känsliga områden inom alla samhällen: regeringsansvar och social delaktighet. Framsteg inom mätning av hållbar utveckling med pålitlig information är en nyckelingrediens för demokratisk utveckling. Det gör regeringar mer pålitliga och ger människor ett verktyg att delta mer aktivt i definiering och utvärdering av policymål.

Huvudidén med hållbar utveckling är kopplingen mellan nuvarande generations välbefinnande och framtida generationers välbefinnande. För att göra denna koppling kan vi använda the “Capital Approach”, en modell för att mäta hållbar utveckling som verkar på principen att hållbart välbefinnande över tiden kräver försäkran om att vi omplacerar eller konserverar välstånd i dess olika komponenter. Med denna modell omfattar ett samhälles totala kapitalbas fem individuella typer:

- *finansiellt kapital* såsom värdepapper, obligationer och valutadepositioner;
- *arbetande kapital* såsom maskiner, byggnader, telekommunikationer och andra typer av infrastruktur;
- *kapital in natura* i form av naturresurser, land och ekosystem

som tillhandahåller tjänster såsom avfallsabsorbering;

- *humankapital* i form av en utbildad och frisk arbetskraft;
- *socialkapital* i form av sociala nätverk och institutioner.

Genom att föreställa oss olika form av kapital som input i produktionen av välbefinnande kan vi räkna ut inhemskt välstånd som summan av de olika typerna av kapital.

Styrning av osäkerhet

Media betonar ofta bolags och individers roll i hållbar utveckling men regeringar kan ha mycket mer inflytande än till och med det största multinationella bolag. Deras möjlighet att påverka uppförande och koordinera ansträngningar kan resultera i en oerhörd skillnad vid produktion av hållbara resultat. Att hitta de rätta policyverktygen för att främja god produktion och konsumtionsvanor och undvika överlappning och oförenlighet är en av de största utmaningarna som regeringar står inför. Att övertyga producenter och konsumenter att förändra är inte alltid det effektivaste sättet att tackla frågor och det är inte heller tillräckligt för att producera en stor och tillräcklig förändring i stor och tillräcklig skala. Den individuella producenten eller konsumenten har i allmänhet liten makt att förändra saker eller intresse av att göra det. Regeringar har emellertid enorma fördelar av att kunna stifta lagar och införa regleringar. En lösning som står till deras förfogande är att helt enkelt förbjuda produkter och beteenden som tycks vara till mer skada än nytta. Detta är vad som hände klorfluorkarboner (gaser som användes i kylskåp och aerosolsprayer) som skadade ozonlagret.

Miljörelaterade skatter ("gröna" eller "ekoskatter") och utsläppshandel kan också vara effektiva instrument. De kan tvinga förorenare (oavsett om det handlar om producenter eller konsumenter) att ta med kostnader för förorening i beräkningar och att hjälpa till att reducera efterfrågan på skadliga produkter. Irlands "plastax" (plastic bag tax) ledde till en 90-procentig minskning i användandet av plastkassar.

Regeringar genomför ett antal insatser som kan bidra till hållbar utveckling. Genom datainsamling och analyser, policyskapande och koordinering kan de bidra med stöd och ledarskap för att samhället ska röra sig i en given riktning. De kan säkerställa att individuella intressen inte skadar det allmänna intresset. Regeringar agerar också för att hantera vad ekonomer kallar "market failures", situationer där enbart marknadskrafter inte producerar det effektivaste resultatet. Och med hänsyn till den globala naturen i många av de utmaningar som hållbarhet ställs inför måste nationer samarbeta på högsta nivå för att designa och tillämpa lösningar. Nationella regeringar har befogenhet och makt att göra detta. De har också medel att säkerställa att beslut tillämpas.

Då man beskriver en regerings roll är det enkelt att ge intrycket att ledning för hållbar utveckling enbart är fråga om att identifiera syften och sedan säkerställa en serie åtgärder och dokument för att övervaka dem. Så är det inte. Nästan varje aspekt av ekonomin, samhället och fysiska resurser som de ytterst är beroende av, påverkar hållbarheten. Resultat beror på ett oändligt antal interaktioner som verkar på olika tidsskalor med olika betydelse. Ingen modell, hur robust den än må vara, ingen framsynhet, hur genomgripande den än må vara, kan berätta för oss allt vi skulle vilja veta. Regeringar som försöker implementera hållbarhet måste hantera denna osäkerhet. Inte bara deras mål utan strategier och instrument som används för att uppnå dessa måste också vara hållbara. De måste vara tillräckligt stränga men tillräckligt flexibla för att passa in då omständigheter och prioriteringar utvecklas. Inför osäkerhet måste ledningen själv vara hållbar.

Den oavkortade publikationen kan läsas på www.oecd.org/insights

Det här sammandraget innehåller **StatLinks**, en tjänst som levererar Excel™ -filer från den utskrivna sidan!

© OECD 2008

Denna sammanfattning är inte en officiell OECD-översättning.

Reproduktion av denna sammanfattning är tillåten, om OECD:s upphovsrätt och publikationens titel på originalspråket nämns.

Flerspråkliga sammanfattningar är översatta utdrag ur OECD-publikationer, som ursprungligen publicerats på engelska och franska. De kan beställas gratis från OECD:s nätbokhandel www.oecd.org/bookshop/

Närmare upplysningar lämnas av *OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate*: rights@oecd.org or by fax: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, F-75116 Paris, Frankrike

Besök vår webbplats www.oecd.org/rights/

